



*Príjemné prežitie
Vianočných sviatkov
a šťastný nový rok 2010
Vám želá Redakcia*

Aktuality

**Ani tento rok nechýbali akcie
„Výstava ovocia a zeleniny“ a
„Posedenie s dôchodcami“...**

strana 3

Škola

**Na zber papiera a iných
druhotných surovín by
sme nemali zabúdať...**

strana 4

ŠTIAVNICKÉ TO I TO

ČASOPIS OBCE LIPTOVSKÁ ŠTIAVNICA

ROČNÍK XI, ČÍSLO 4

23. DECEMBER 2009

NEPREDAJNÉ



Editoriál - 50-ročný starosta na záver roka 2009

Dušan Lauko



Vážení spoluobčania,
úvodník, ktorý práve začínate čítať, píšem v období, kedy sa dožívam životného jubilea 50 rokov. Dovoľte mi pár slovami vysloviť zopár myšlienok spojených s mojim jubileom a s mojou funkciou. 50 rokov života je u človeka nie až tak veľa, ale na druhej strane ani nie tak málo. Z 50 rokov môjho života 15 rokov spravujem našu obec ako starosta, čo je takmer jedna tretina môjho života. Za 15 rokov spoločného riešenia problémov sme navzájom prežili mnoho krásnych, ale niekedy aj problémových dní. Robiť starostu obce 15 rokov nie je jednoduché, ale aj napriek tomu chcem vysloviť, Vám občania, poďakovanie za prejavenu dôveru, v ktorýchkoľvek voľbách. Dnes viac ako inokedy hodnotím svoj život a odvážim sa vysloviť myšlienku, že v mojom živote bolo tých šťastnejších

chvíľ viac ako menej. V roku 1983 som sa oženil, vychoval som dve dospelé deti, postavil som rodinný dom, pracoval som ako robotník, majster, starosta, ktorým som až dodnes. Za tieto úspechy chcem poďakovať v prvom rade Pánu Bohu, rodine, spolupracovníkom, priateľom a všetkým Vám spoluobčania. Okrem úspechov som v živote prekonal aj neúspechy a v poslednom rade musím spomenúť aj príchod podlomeného zdravia. Človek často rozmýšľa ako ďalej, ale odpoveď je pomenej. Ťažko je preto odhadovať, ako ďalej. Chcem z tohto miesta prisľúbiť, že aj po dovŕšení mojich 50 rokov sa nejakto meniť nechcem, budem sa snažiť vykonávať moju starostovskú službu naďalej zodpovedne. Ďakujem všetkým za vinše a blahopriania.

Za pár dní máme Vianoce, preto pár slov o končiacom sa roku 2009. Rok, v ktorom obec nezaznamenala mimoriadne úspechy ani výsledky. Napriek tomu sa podarili niektoré aktivity dotiahnuť do úspešného konca. V roku 2009 sa uskutočnili aj viaceré voľby. Jedny z nich boli voľby do VÚC, kde

som kandidoval na post poslanca VÚC. Skončil som na 4 postupovom mieste, ktoré som získal aj vďaka vašej podpore. Aj napriek tomu, že o voľby do VÚC nebol veľký záujem, naša obec dosiahla 50% účasť, za čo vám zo srdca ďakujem. Chcem sľúbiť, že prácu poslanca VÚC nebudem vykonávať na úkor Obce Liptovská Štiavnica, ale práve opačne v jej prospech.

Ťažko predpokladať, čo nám prinesie prichádzajúci rok 2010. Denne počúvame o ekonomickej, hospodárskej a sociálnej kríze. Čoraz viac ľudí je bez práce, ľuďom sa začína žiť čoraz horšie. Napriek týmto skutočnostiam chcem vysloviť názor, že obec a občania Liptovskej Štiavnice tento problémový rok, možno dva, tri prekonajú a opäť sa blysne na lepšie časy.

Na záver chcem všetkým spoluobčanom obce poďakovať za spoluprácu v končiacom sa roku 2009, popriať krásne a požehnané Vianoce v kruhu svojich rodín a do nového roku 2010 veľa zdravia a dobrej spolupráce s predstaviteľmi obce.

Zo zasadnutí OZ

Dňa 21. 10. 2009 sa konalo zasadnutie OZ obce Liptovská Štiavnica.

K bodu 1-3: Zasadanie obecného zastupiteľstva otvoril a viedol starosta obce, ktorý privítal prítomných a oboznámil ich s programom. Bola zvolená návrhová komisia, určení overovatelia a zapisovateľ zápisnice.

K bodu 4: Kontrolu uznesenia vykonala hlavná kontrolórka Ing. Elena Debnárová a konštatovala, že uznesenia boli splnené.

K bodu 5: V tomto bode ekonómka Miro-

slava Kačaljaková oboznámila poslancov OZ s plnením rozpočtu k 30.9.2009. Obec mala k 30.9.2009 na bežnom účte čiastku 48 041,89€, bežný účet ZŠ 5269,33€, účet Environmentálneho fondu 60 066,72€, účet Sociálneho fondu OcÚ 691,98€, účet Sociálneho fondu ZŠ 726,54€. Obec k 30.9.2009 disponovala čiastkou 114 793,46€

K bodu 6: Poslanci OZ súhlasili s vykonaním stavebného dozoru pri asfaltovaní ulice Okružná. Stavebný dozor vykoná Vladi-

mír Makovický (odmena 50,- €).

K bodu 7: Poslanci OZ odsúhlasili akciu Posedenie s dôchodcami 2009, ktoré sa uskutočnilo 8.11.2009 so začiatkom o 15,00 hodine v KD Liptovská Štiavnica.

K bodu 8: Poslanci v tomto bode odsúhlasili akciu Mikuláš 2009, každé dieťa vo veku 1-10 rokov dostane balíček v hodnote 3,30 €. Stretnutie sa uskutočnilo 7.12.2009.

K bodu 9: Poslanci OZ odsúhlasili podpisy zmlúv:

Ú [\ / æ [ç æ] ð ^ Á È Á • É Á Ğ

Zo zasadnutí obecného zastupiteľstva

Ú[\æ [çæ]ä^: [h•ē]F

1. medzi Obcou Liptovská Štiavnica a Súkromnou základnou umeleckou školou, Štiavnická cesta 80, 034 01 Ružomberok pre šk. rok 2009/2010,
2. medzi Obcou Liptovská Štiavnica a Súkromným centrom voľného času, Občianske združenie ANGELS, Hlavná 44/76, 034 01 Liptovská Štiavnica
3. medzi Obcou Liptovská Štiavnica a Súkromným školským strediskom záujmovej činnosti, Občianske združenie ANGELS, Hlavná 44/76, 034 01 Liptovská Štiavnica

K bodu 10: V tomto bode starosta obce privítal riaditeľku ZŠ Mgr. Renátu Cagalincovú, ktorá predniesla Správu o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti za školský rok 2008/2009. Poslanci zobrali túto správu na vedomie. V súčasnosti ZŠ navštevuje 46 žiakov, ŠKD navštevuje 26 detí.

K bodu 11: Riaditeľka ZŠ informovala poslancov OZ o výhre výpočtovej techniky, ktorú podľa preberacieho protokolu je potrebné poistiť. Poslanci OZ súhlasili s uzatvorením zmluvy pre poistenie techniky z NP UIPS „MVP na ZŠ“ v zmysle preberacieho protokolu. Po-

slanci tiež súhlasili s vykonaním skartácie súhrnu v ZŠ, ktorá bola naposledy robená v roku 1978.

K bodu 12: Poslanci zobrali na vedomie Záznam o výsledku následnej finančnej kontroly č. 5/2009 (kontrola evidencie a zaúčtovania došlých a vyšlých faktúr a ich úhrad)

K bodu 13: V bode rôzne starosta obce informoval poslancov o:

- potrebe vypracovať zmluvu medzi TJ Družstevník Liptovská Štiavnica a Obcou Liptovská Štiavnica o prenájme miestneho futbalového ihriska stojaceho na parcele KN č. 731 v k. ú. Liptovská Štiavnica, poslanci navrhli prenájom na obdobie roku 2010 za cenu 1 €/rok

- Poslanci požiadali starostu obce, aby pripravil podklady pre kolaudáciu objektu šatne TJ

- TJ Družstevník Lipt. Štiavnica požiadala o navýšenie dotácie o čiastku 2988 € na rok 2009. Čiastku 2988 € obec dostala od mesta Ružomberok za nájom miestneho futbalového ihriska, na ktorom bola vykonávaná športová činnosť prostredníctvom Súkromného centra voľného času Ružomberok (PaedDr. Šlavková). Žiadosti bolo vyhovené.

- predložil návrh na preplatenie materiálu na kanalizačné prípojky pre súkromných majiteľov na Novej ulici. Tento návrh poslanci po rozprave zamietli.

K bodu 14: Návrh na uznesenie predniesol predseda návrhovej komisie RNDr. Dušan Dír.

K bodu 15: Starosta obce poďakoval prítomným za účasť a zasadanie OZ ukončil.

Ďalšie OZ obce Liptovská Štiavnica sa konalo dňa 19. 11. 2009.

K bodu 1-3: Zasadanie obecného zastupiteľstva otvoril a viedol starosta obce, ktorý privítal prítomných a oboznámil ich

s programom. Bola zvolená návrhová komisia, určení overovatelia a zapisovateľ zápisnice.

K bodu 4: OZ schválilo návrh na výstavbu multifunkčného ihriska pre obec Liptovská Štiavnica na parc. CKN 722/2 a 722/3 v k. ú. Liptovská Štiavnica za budovu ZŠ o rozmeroch 33 m x 18 m, navrhlo zaradiť do rozpočtu obce na rok 2010 čiastku 16 600 € ako finančnú spoluúčasť k výstavbe multifunkčného ihriska a odporučilo vypracovať prevádzkový poriadok pre novovybudované multifunkčné ihrisko

K bodu 5: Starosta obce predložil návrh na výstavbu montovanej skladovej haly o rozmeroch 32 x 11,5 m pre firmu TECHNOHALL Slovakia na parc. PKN č. 814/123 v k. ú. Liptovská Štiavnica. Návrh bol schválený.

K bodu 6: Starosta obce predložil návrh na vypracovanie nájomnej zmluvy medzi Obcou Liptovská Štiavnica a Rímskokatolíckym farským úradom v Ludrovej pre potreby prenájmu prístupovej komunikácie na miestne futbalové ihrisko, doba prenájmu do konca roku 2012 s tým, že cena prenájmu rok 2010 bude 0 €/m², rok 2011 bude 1 €/m² a rok 2012 bude 1 €/m². Obojstranná výpovedná lehota pred vypovedaním nájomnej zmluvy je 90 dní. Poslanci tento návrh schválili.

K bodu 7: V bode rôzne starosta obce predložil návrh na výkup miestnej komunikácie Okružná ulica v časti medzi MUDr. Terekom Miroslavom, bytom Lipt. Štiavnica, Okružná 385/4 a JUDr. Belkom Jánom, Lipt. Štiavnica, Okružná 93/6 podľa vyhotoveného GP č. 627/09 zo dňa 21.10.2009 v cene 0,70 €/m². Tento návrh poslanci OZ schválili.

K bodu 8: Návrh na uznesenie predniesol predseda návrhovej komisie RNDr. Dušan Dír.

K bodu 9: Starosta obce poďakoval prítomným za účasť a zasadanie OZ ukončil.

Výsledky volieb do VÚC - 14.11.2009

Účasť voličov v %

Lipt. Štiavnica	Ružomberok	Žilinský kraj
47,16	9,37	23,68

Platné hlasy pre kandidátov na predsedu

Por. č.	Meno a priezvisko	Počet platných hlasov - LŠ	Počet platných hlasov - ZA kraj
1	Juraj Blanár	224	79519
2	Štefan Brestovský	6	2003
3	Pavel Pavlásek	52	26123
4	Jozef Tarčák	39	18170

Platné hlasy pre kandidátov na poslancov

Por. č.	Meno a priezvisko	Počet platných hlasov - LŠ	Počet platných hlasov - ZA kraj
1	Stanislav Bella	64	3602
2	Ludovít Betko	13	1104
3	Peter Caban	33	2526
4	Juraj Čech	59	2041
5	Milan Frič	61	2043
6	Milan Hajtmanský	5	388
7	Jana Halušková	42	1834
8	Vladimír Herich	12	621
9	Štefan Chlepko	6	354
10	Peter Kapčák	6	310
11	Július Kliment	7	661
12	Stanislav Kľučka	2	448
13	Michal Kovačič	24	1662
14	Dušan Lauko	325	2503
15	Vladimír Mikulka	15	885
16	Jozef Milan	18	1843
17	Milan Mojš	42	1788
18	Bohumil Motejlek	3	260
19	Anna Paráková	25	1195
20	Ivan Pavlisko	1	235
21	Roman Rybák	10	551
22	Michal Slašťan	83	3563
23	Vladimír Šimalčík	35	1152
24	Jozef Vacula	4	290
25	Marta Vieriková	5	423

Výstava ovocia, zeleniny a kytíc 2009

Mariana Domiterová

Aj tento rok, hoci neskoro, ale predsa, sa nám podarilo zorganizovať VII. ročník výstavy ovocia, zeleniny a kytíc 2009.

Vyhodnotenie:

Jablko roka

1. miesto Mária Hrabušová
2. miesto Vladimír Prokop ml.
3. miesto Ján Belko

cena diváka Dagmar Sviežená

Zelenina roka

1. miesto Vladimír Prokop st.
2. miesto Ľuboš Synak
3. miesto Anna Ondrejková

cena diváka Stanislav Obert

Hruška roka

1. miesto Ing. Emil Kačalka
2. miesto Mária Hrabušová
3. miesto Ing. Vladimír Lukáč

cena diváka Vladimír Prokop st.



Kytica roka

1. miesto Marieta Obertová
2. miesto Mariana Domiterová
3. miesto Jarmila Ondrejková

cena diváka Jarmila Ondrejková

Ďakujeme všetkým sponzorom, ktorí prispeli k zabezpečeniu cien a to: PD Lud-

rová, OcÚ Liptovská Štiavnica, p. Jánovi Kačalkovi, p. Mariánovi Janigovi, p. Janke Pápežovej,

p. Dušanovi Laukovi.

Pani Márii Grafovej ďakujeme za diplomy.

(pozn. redakcie: fotografie z výstavy sú uverejnené na adrese <http://aktuality.liptovskastiavnica.sk/ovocie09>)



Posedenie s dôchodcami

Zuzana Straková

Stále v rovnakom tempe, neúprosne a neomylnne sa mihajú minúty, hodiny, dni a roky. Prideluje ich nám všetkým zo svojej náručie „Čas“. Každým novým ránom, vždy znova a znova dostávame šancu žiť. Niekedy sa nám do cesty stavajú prekážky, trápenia, bolesti, rôzne problémy, a niekedy sú to dni plné krásnych zážitkov a šťastia.

Každoročne v mesiaci október, keď príroda nabera krásu jesene, prejavujeme všetci svo-

ju pozornosť a úctu občanom skôr narodeným, ktorých vlasy sú postriebrené šedinami a konanie obohatené veľkými životnými múdrosťami, skúsenosťami. Príroda je na jeseň umeleckým dielom. Ohromuje nás pestrými farbami. Takýmto krásnym umeleckým dielom je aj človek v jeseni svojho života. Tvaroval a formoval ho „majster život“ svojimi skúškami, radosťami, ale aj starosťami.

Tak ako po minulé roky, aj tento rok usporiadal pri tejto príležitosti Obecný úrad Posedenie s dôchodcami. O pes-

trý program sa postarali žiaci základnej školy. Všetko sa to odohralo v nedeľu 8. novembra 2009 v Kultúrnom dome v Liptovskej Štiavnici.

Program otvorili žiaci tanečného odboru Súkromnej umeleckej školy tancom s názvom Afrika. Potom nasledoval príhovor pána starostu a hneď potom sa moderovania ujali Laura Kačaljaková a Šimon Kačalka. Postupne na javisko uviedli všetkých žiakov podľa ročníkov. Prváci zaspievali svoju Prvácku hymnu, zarecitovali básničky o písmenkách a dokonca si aj zacvičili. Druháci mali pripravenú básničku Divadlo a svoje herecké schopnosti ukázali v scénke O dievčatku Olinke. Pridali aj dve spevácke čísla v štýle mini playback show. Na rad prišli tretiaci so scénkou o strýčkoch, ktorí už vo svojom veku nepočujú najlepšie a s pásmom básni. Program ukončovali najstarší žiaci – štvrtáci. Najprv zarecitovali, potom zaspievali starým pesničku a na

záver zatancovali tanec v štýle rock and rollu na pieseň Elvise Presleyho.

Po kultúrnom programe si hostia pochutili na výbornej večeri a nasledovali gratulácie tým, ktorí v tomto roku oslávili okrúhle životné jubileum. Posedenie pokračovalo popri tónoch hudby a spevu. Niektorí prítomní dokonca povstávali zo stoličiek a aj si zatancovali.

Staroba je jednou z etáp ľudského života. A aj keď je dnešný život náročný a uponáhľaný, nemali by sme zabúdať na tých, ktorí nám vytvorili podmienky pre život, ktorí nás vychovali, na ľudí, ktorí majú vždy v zásobe múdre rady nazbierané mnohoročnými skúsenosťami, na ľudí starších ako my. Veď úcta k starším je prirodzená vlastnosť každého vychovaného človeka.

(pozn. redakcie: fotografie z podujatia sú uverejnené na adrese <http://aktuality.liptovskastiavnica.sk/dochodci09>)



Mikuláš

Jana Džuková

Martin na bielom koni tento rok akosi mešká a aj Mikuláš, hoci sa ponáhlal ako vládca, došiel do našej Štiavnice až v pondelok 7. decembra. Nevadí, hlavne, že mal koše plné balíčkov pre všetky dobré deti. Do kultúrneho domu prišli všetky, ktoré mohli. Žiaci našej školy si pripravili pre Mikuláša pekný program, zarecitovali, zaspievali. Pokukávali po čertoch, ktorí však boli zrejme unavení z dlhej cesty a našťastie nezobrali do vreca nijakého nezbedníka. Alebo máme v Štiavnici len samé dobré deti?! Ktovie. Anjeli boli štedrý a plným priehŕstím rozdávali deťom cukríky. V nejednom očku sa skrýval aj

strach, no dobrý Mikuláš láskavým pohladením a balíčkom, tento zmenil v okamihu na šťastný úsmev.

Poďakovanie patrí Obecnému úradu v Liptovskej Štiavnici a všetkým, ktorí pomohli pri príprave tejto tradičnej akcie.

Nuž, ďakujeme Ti milý Mikuláš a dúfame, že o rok prídeš zas.



(pozn. redakcie: fotografie z tejto akcie sú uverejnené na adrese <http://aktuality.liptovskastiavnica.sk/mikulas2009>)

O škole

Renáta Cagalincová

Školský rok sa nám už naplno rozbehol. Prešli prvé mesiace, skončil prvý štvrtrok práce žiakov a pedagógov. Aký bol?

Z prvákov sa stali naozajstní žiaci, preluskali prvé písmenká, vedia napísať a prečítať prvé slová a vety, spočítať jabĺčka a hrušky, dostali prvé známky, našli nové kamarátstva. Ich starší kamaráti zo školy sa ďalej plavia morom vedomostí a zručností. Niekomu z nich sa darilo viac, niekomu menej, dôležité však bolo, že každý zo žiakov sa snažil.

No nielen žiaci sa učia, ale aj pani učiteľky. Naďalej sa všetky vzdelávajú v cudzích jazykoch, v počítačovej gramotnosti, zúčastňujú sa vzdelávaní a tvorivých dielní z vyučovaných predmetov. Škola sa zapojila do projektu Modernizácia vzdelávania, čím získala päť nových počítačov a da-

taprojektor, pri vyučovaní cudzích jazykov pomáhajú štyri notebooky a ďalší dataprojektor. Škola má vlastnú webovú stránku – www.zs-liptst.edupage.org, na ktorej sa vždy dozvieme aktuálne informácie zo života školy.

V škole pôsobia krúžky anglického jazyka, šikovných rúk, pohybových hier – BUBO, výtvarný a tanečný odbor súkromnej školy, svojimi prácami skrášľujeme školu.

Pre rodičov predškolákov sme pripravili prednášku o školskej zrelosti, pripravujeme sa na zápis prvákov, vyrábame darčeky a predmety na vianočný jarmoček, nacvičujeme program na vianočnú besiedku.

Že sa naši žiaci len stále neučili ale aj zabávali, snažili v zbere, tvorili, pomáhali a boli úspešní, svedčia príspevky a fotky.

Jesenný zber papiera

Zuzana Straková

V dňoch 24. a 25. septembra 2009 organizovala naša škola zber papiera. Naši žiaci tradične obehli celú dedinu a doniesli všetko, čo im rodičia, starí rodičia, ujovia, tety a ostatní obyvatelia obce naložili na vozíky. Nazbieralo sa toho pomerne dosť. Veď pri odvoze sme naplnili dva kontajnery. Iste vás zaujíma (ako vtedy nás), koľko sme si ako škola zarobili. Na naše prekvapenie to bolo 44,60 € (1343,62 Sk). Nemôžeme sa sťažovať, veď všetci vieme,

že zber druhotných surovín sa pomaly neoplatí, pretože výkupné ceny sa podstatne znížili. Napriek tejto skutočnosti chceme v zbere papiera pokračovať dovtedy, kým ho bude mať kto vykupovať, hoc aj za symbolickú cenu.

Zber papiera my pedagógovia vnímame aj ako aktivitu, ktorou sa snažíme vychovať osobnosti ohľaduplné k životnému prostrediu. Učíme deti správne triediť odpad, aby bolo možné ho recyklovať – opätovne využiť.

Ú[Væ [çæ] ä^ÄĚ•ĚĀ í



Jesenný zber papiera

Ú[\ / æ [ç æ } ä ^ Ä É Á • É Á /

Zberový papier je vhodou druhotnou surovinou na vý-



robu obalových a toaletných papierov, na výrobu kartónov a papiera, ktorý nevyžaduje vysokú kvalitu. Pri výrobe nového výrobku zo zberového papiera je možné ušetriť primárnu surovinu (drevo) a neprodukujú sa ekologicky problematické chemické látky potrebné na rozklad drevnej hmoty na buniínu (celulózu). Zároveň sa šetrí energia a nezneisuje sa voda, pretože pri výrobe papiera z druhotných surovín spotreba vody a energie predstavuje zlomok oproti výrobe papiera z primárnej suroviny. Jedna tona zberového papiera môže nahradiť až 4 m³ drevnej hmoty alebo 110 ton zberového papiera nahradí drevo z 1 hektára cca 80-ročného lesa. (www.bio-spotrebitel.sk)

Ďalší zber papiera (a možno aj železného šrotu) plánujeme zorganizovať na jar. ■

Výtvarná súťaž NETRADIČNÉ JABLKO

Katarína Pastuchová

Začiatkom školského roku vyhlásila ZŠ Belianka na Bielom Potoku výtvarnú súťaž pod názvom „Netradičné jablko“. Na prvý pohľad ničím mimoriadna, súťaž ako každá iná.

Paradoxom bolo, že ani v záhradách sa v tomto roku neurodilo veľa jablák (o tom by asi vedeli porozprávať miestni záhradkári) a výstava „Jablko roka“ v Liptovskej Štiavnici zívava prázdnotou.

V našej Základnej ško-

le tomu tak nebolo. Jablka kreslili všetci a všeličím, keďže výtvarná technika bola ľubovoľná. Stačilo deti patrične namotivovať a už sa kreslilo, čmáralo, maľovalo... A to nebolo všetko! Keď sa na výkrese objavila namiesto jablka farebná škvŕna, „jablko“ už bolo akože odštavené!

Nakoniec stačilo výtvarné práce Vašich detí zapaspartovať a doručiť na príslušné miesto.

A už len čakať.

Po asi trojtýždňovom čakani boli práce vyhodnotené a mená výhercov zverejnili. Aká radosť zavládla v našej škole, keď sme mali hneď troch výhercov. Bratia Martin a Šimon Kačalkovci obsadili prvé miesto a Júlia Prokopová 3. miesto. Už stačilo si ísť len prevziať ceny priamo z rúk vyhlasovateľov a hodnotiteľov akademického maliara Pavla Rusku a akademickej maliarky Marty Bošelovej. Pri tom nesmieme zabudnúť a poďakovať za operatívnu pomoc pri odvoze a dovoze našich žiakov do ZŠ Biely

Potok pánovi Kačalkovi, ktorý zabezpečil auto aj šoféra.

Dúfam, že toto umiestnenie Vaše deti ešte viac nabudí a v budúcnosti sa budú zapájať do podobných akcií s väčším entuziazmom. ■



Tekvicová párty

Jana Džuková

Jeseň je obdobím zberu úrody, poľovačiek, púšťania šarkanov, ale aj prípravy prírody na zimný spánok. Jeseň je aj obdobím tekvic a tekvičiek, ktorým sa darí v nejednej záhrade. My sme sa rozhodli nevyužiť tekvice na chutný prívarok, ale vyrobili sme si z nich milé „strašidielka“. Školský dvor sa 28. 10. stal miestom usilovného vyrezávania, dlabania a zdobenia malých aj veľkých tekvic. Každá bola iná a každá jedinečná. Najkrajšie boli, keď sa vnútri zapálili plamienky sviečok a tekvičky sa štrbavým úsmevom na nás vyškierali.

Deň tekvičiek pokračoval obedom, po ktorom sme sa posilnili modrým „gumidžúsom“. Deti sa prezliekli do strašidelných kostýmov a diskotéka strašidiel v štýle „halloween party“ mohla začať. Kto sa chcel vytancovať, ten sa vytancoval, komu sa nechcelo, ten sa prizeral.

Milé tekvičky zdobili našu školu ešte niekoľko dní a pripomínali, že vláda jesene pomaly končí a pani zima o pár dní zaklope aj na naše dvere. ■

Jesenná slávnosť

Renáta Cagalincová

*Na známos sa všetkým dáva,
v jeseni lístie opadáva.
Šu-šu, šumia vetvi ky,
vraj naplnia koší ky.
Slnie ko sa raduje,
šarkan s vetrom tancuje.
Hop-cup, hop-cup tralala,
jese dary rozdáva.*

Keď skončí leto s veľkými horúčavami, začne príjemná jeseň. Na prechádzkach prírodou zbadáme nádherné sfarbené lístie, v záhradách a na poliach vidieť čulý ruch. Niektorí ľudia vravia, že ak sa zasadí repka a vyklíči skôr ako napadá sneh, tak vraj bude dobrá úroda. Práve v jeseni sa ukáže všetko to úsilie ľudí, ktorý ťaž-

ko pracovali od jari. Každý dobrý gazda sa rád popýši svojou úrodou. Naši žiaci síce zeleninu a ovocie ešte nevedia vypestovať sami, ale radi pomôžu svojim rodičom a starým rodičom. V týždni od 8. októbra do 16. októbra žiaci našej školy spo-

lu s pani učiteľkami pripravili na chodbe výstavu ovocia a zeleniny. Z komôr svojich domovov poprinášali rôzne druhy a vkusne ich spoločne naaranžovali. Aby sa však aj niečo nové naučili, hneď v prvý deň sa rozdelili do skupín a pracovali na daných

témach: prváci kreslili ovocie a zeleninu, druháci pracovali pri počítačoch a v skicári tvorili kresby, tretiaci vymýšľali vtipné texty, štvrtáci vyhľadávali pomocou internetu zaujímavosti o vitamínoch v ovocí a zelenine. Po práci sa všetci spoločne stretli a každá skupina odprezentovala výsledok svojej práce. Posledný deň výstavy bol tiež zaujímavý. Všetko ovocie a zelenina sa rozkrájala a každý žiak mohol spracovať pre telo potrebné vitamíny. Každý teraz verí, že ho v zime ochráni.

*ože sa to porobilo,
o sa mohlo stať?
Slnie ko je ustáté,
už nevládze hria*



NAJCENNEJŠÍ DAR

Ján Garaj, ludrovský farár

Dnes len ťažko prijmem niečo zadarmo. Za všetko treba platiť, podozrivé je, ak niekto ponúka niečo hlboko pod cenu. Rozmýšľame, či to nie je kradnuté, či pokazené... Majiteľ čistokrvnej fenky mal šesť šteniatok. Líto mu bolo utradiť ich a tak napísal do novín inzerát: „Darujem čistokrvné šteniatka.“ Nikto sa neprihlásil. Priateľ mu poradil: „Ponúkni šteniatka aspoň po 30,- € za každé.“ Urobil tak a všetky rýchlo predal. Takí sme my ľudia. Niečo podobné sa odohráva aj v našich medziľudských vzťahoch. Možno nevedome, ale stále viac sa držíme zásady: niečo za niečo.

Ak sa podobné zmýšľanie preniesie do nášho vzťahu k Bohu, sme vo veľkom nebezpečí, že nikdy nepochopíme tajomstvo Vianoc, tajomstvo Božej lásky. Boh nám dáva Ježiša, svojho Syna, ako DAR, úplne nezištne a z lásky. Anjel hovorí pastie-

rom: „Nebojte sa. Zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude patriť všetkým ľuďom: Dnes sa vám v Dávidovom meste narodil Spasiteľ, Kristus Pán...“

Najkrajším DARom Vianoc je Ježiš. Nič nemôže a nemá prevýšiť tento DAR Otca pre nás ľudí. Spomenieme si niektorí, čo sme dostali na Vianoce pred 20 či 30 rokmi? Pokrčíme plecami: nespomenieme si. Človek je už taký, zabúda. Len aby sa to nestalo aj s tým najkrajším DARom - s Ježišom Kristom. Každý rok nám Cirkev oživuje našu pamäť, akoby nám chcela pripomenúť: Človeče, tu ti dáva Boh najväčší a najhodnotnejší DAR. Rozbaľuj ho celý rok. Nezabúdaj naň. Nájdeš ho v Eucharistii, v Božom Slove, v blížnom.

Častokrát sa stáva, že darčeky, ktoré dostávame na Vianoce ani nepoužijeme, ba ani nepotrebujeme. Mnohé končia v hornej polici aj celý rok, po-

tom sa vytratia z našej pozornosti, pamäti a nakoniec putujú na smetisko. Ak nebudeme rozbaľovať DAR Ježiša, tiež sa pomaly vytratia z nášho života. Zabudneme naň.

Pozrime sa na problém z inej strany. Ak si myslím, že ja, konkrétna osoba sa zaobidem bez Ježiša, o koľko viac je istota, že Boh sa zaobide bezo mňa? Pochybuje o tom niekto? Buď berieme Krista ako DAR, ako prostriedok, aby som sa dostal do neba alebo ho ignorujeme, chceme si vystačiť sami. Rozmýšľajme nad touto dnešnou skutočnosťou: Ako ja prežívam Vianoce? Čo pre mňa znamená Ježiš Kristus ako DAR? Boh nekalkuloval, dal nám to najcennejšie, čo mal, svojho Syna. Je na nás, čo s týmto DARčekom urobíme. Či ho dokážeme prijať do svojho života, upravovať svoj život podľa Jeho Slova a podeliť sa o Krista aj s našimi blížnymi. Dajme im pocítiť kúsok Božej lásky. Podelme sa s ňou.

Dve dievčatká čakali pred obchodom svojich rodičov. Jedno držalo v ruke tatrunku. S chuťou do nej zahryzlo. Druhé ju oslovilo: „Dáš mi z nej kúsok?“ Porozmýšľalo a bez slova jej ju podalo. Odhryzlo, usmialo sa a vrátilo jej ju. Kým rodičia nakúpili z dievčatiek boli kamarátky. Keď sa človek vie podeliť, postupne vzniká určitý vzťah priateľstva. Aj Boh sa chcel podeliť o Krista. Ak ho prijmem, stávame sa Božími priateľmi. Vzniká pevné puto priateľstva a lásky.

Nebeský Otče, ďakujeme za nevýslovný DAR Ježiša. Chceme svoje životy navždy spojiť s Jeho životom, chceme konať skutky podľa Jeho príkladu, chceme ho zjavovať svetu na každom svojom kroku. Preto si vyprosujeme silu a milosť vytrvalosti, aby sme na tento najcennejší DAR nezabudli nikdy!

Spomienky

Edita Haluzová

V rozprávke sa príbeh začína väčšinou takto, „kde bolo, tam bolo...“

Blížia sa Vianoce, no v poslednom čase sú vďaka boomeru obchodníkov a televíznych reklám v poriadnom predstihu. Mój príbeh je príbehom jednej obyčajnej starej mamy a jej vnuka.

Nedávno som bola na návšteve u príbuzných, ktorí majú 12 roč. syna. Opýtala som sa ho, či už písal Ježiškovi a čo by si prial pod vianočný stromček. „Bolo by toho veľa,“ odpovedal Miško. „Zišli by sa mi nové kopačky, plavecké okuliare aj prilba, nevrávim už o novom monitore na počítač, ale zo všetkého najviac by ma potešili koláčiky od starkej. Lenže toto pranie sa mi už nesplní, lebo starká zomrela.“ Nádherne veľké čierne oči chlapca zo-

smutneli, keď si začal spomínať na svoju nebohú starkú. „Od narodenie sa o mňa starala, hlavne keď mama musela nastúpiť po materskej do roboty. Učila ma chodiť, rozprávať a uspávala ma svojimi zvláštnymi rozprávkami, ktoré si pre mňa vymýšľala podľa toho o čom som chcel rozprávku počuť. Raz to bolo o záclone, inokedy o starých topánkach v ktorých chodil starký do záhrady, o muche čo sa prilepila na mucholapku, alebo o žabke, čo sme našli v sude pod odkvapom. Proste som sa na niečo pozrel, povedal som: mesiačik, vláčik, autíčko, zámok a už bola rozprávka na svete. Keď som bol väčší, chodili sme spolu nakupovať do obchodov, zbierať liečivé bylinky, neskôr mi dovolila pomáhať pri pečení koláčikov. Starká piekla koláče každú nedeľu, no na Vianoce to boli celé

plechy koláčikov. Linecké kolieska, vanilkové rožky, úliky, francúzske rožky aj moje obľúbené chrapáky a šuhajdy. Vianočné pečivo starká piekla vždy na Luciu a dovolila mi ozdobovať medovníčky. Boli krásne voňavé a mäkké hneď po upečení. Dala ich potom do veľkého hlineného hrnca a ja som na ne potajme chodil až do Vianoc, preto ich piekla z dvojnásobnej dávky, aby niečo zostalo aj na sviatky. Aj toho roku budeme mať krásny veľký stromček, aj nové gule mamka kúpila. Mój brat už podrástol a isto sa bude z darčiek vytešovať. Veď aj ja. Mám rád Vianoce a darčeky, ale veľmi nám chýba naša starká. Ona sa vedela tak schuti smiať, že keď mala náladu rozosmiať vždy celú rodinu. Na Vianoce vedela krásne vyzdobiť celý dom, vianočný stromček aj darčeky. Aj moja mama je šikovná,

všetko je také pekné, stromček ladí so sviečkami aj s obrusom, ale jedno miesto pri stole je aj tak prázdne.“

Veľmi ma zaujalo rozprávanie tohto chlapca. V podstate má všetko aj napriek tomu mu však jeho starká chýba. Aj ja si veľmi prajem vychovať takého vnuka ako je Miško. Chcem byť aj takou dobrou a pre môjho vnuka jedinečnou starou mamou.

Keď vy staré mamy a otcovia budete čítať tieto riadky, zamyslite sa a snažte sa pokiaľ sa len dá urobiť pre svoje vnúčatá s láskou všetko preto, aby nezabudli, že ste tu boli a žili pre ne. Pečte koláčiky, ozdobte sviatočne svoje byty spolu so svojimi vnúčatami, rozprávajte im rozprávky a počúvajte tie ich. Sú vianočné sviatky a vtedy by malo byť dosť času na rozdávanie radosti a lásky. ■

Sakrálné pamiatky Liptova

Katarína Pastuchová

Už dávno nebolo väčšej radosti v škole v Liptovskej Štiavnici, ako v ten deň, keď pani riaditeľka oznámila, že 19. 11. 2009 budú mať žiaci riaditeľské voľno z dôvodu zastavenia dodávky elektrického prúdu. Radosť a nadšenie bolo preveliké, až to vyzeralo, že napíšeme aj ďakovný list na Rozvodné energetické závody.

Vyučujúcich toto nepredpokladané voľno tiež celkom potešilo, pretože v tento deň boli naplánované aj pedagogické školenia a bolo potrebné vykryť suplovanie.

Nastal však jeden problém. Čo so žiakmi, ktorí majú rodičov v práci? Pomohol nám ho vyriešiť pán farár Garaj,

ktorý sa ochotne ponúkol, že deti zoberie v tento deň na výlet. Nasledujúce ráno 17 žiakov našej školy netrpezlivo „vyzeralo“ dodávku pána farára. Prišiel načas a my sme mohli vyraziť.

Prvou zastávkou bol susedný kostol svätej rodiny v Liptovskej Štiavnici. Bol síce všetkým známy, ale tu mal pán farár možnosť deťom pripomenúť, ako sa majú v kostole správať a čo si majú všímať. Spomenul deťom dôležitý fakt, že každý kostol má patrocínium a je nutné ho hľadať na oltári. Po spoločnej modlitbe sme nasadli do nášho motorového tátoša a uháňali ďalej.

V Liptovských Sliačoch sme navštívili najcennejšiu

architektonickú pamiatku - kostol Šimona a Júdu. Miestny správca farnosti nás oboznámil s historickým inventárom, cennými freskami a zodpovedal aj na „všetečné“ detské otázky. Nabíťi nedočkavosťou sme pokračovali v ceste a sledovali „akčnosť“ pána farára, s akou vybavoval kontakty mobilom, opravoval čas príchodu s kolegami spolubratmi, stíhal šoférovať i rozprávať do ampliónu.

V Liptovskom Michale sme síce neboli vo vnútri kostola, ale aj pri pohľade zvonku sme si boli vedomí, že ide o sakrálny skvost. Zaujímavosťou je, že tento kostol nemá zvon vo veži (tá je totižto malá a zvon by sa sem nezmesťil), ale zvonu

s typickou cibulou má vedľa kostola - zospodu múranú a vyššie z dreva. Zvon, ktorý sa v nej nachádza je z roku 1794. Kostol je zasvätený sv. Michalovi archanjelovi.

Ďalšou zastávkou bola Partizánska Lupča a rímskokatolícky kostol sv. Matúša z 13. storočia. V kostole sa zachovala gotická krížová klenba, pôvodné železné kované dvere. Najzaujímavejšie vnútorné zariadenie je Retabulum hlavného oltára Narodenia Pána. Pozdraviť nás prišiel pán kostolník a na bicykli „prifujazdil“ aj pán farár. Ten si to s nami vyšlapal na najvyššiu vežu kostola v Liptove, ktorá má nielen dva pôvodné zvony, ale aj

Ú [Væ [çæ] i ^ ě ě • ě ě]

Sakrálne pamiatky Liptova

Ú[\ /æ [çæ] : ʌÉĀ • ÉĀ Ī

veľa chránených netopierov.

Nasledovali: kostol sv. Barbory v Lubeli, kostol sv. Kataríny v Kvačanoch, ale to sme si museli po duchovnej „potrave“ posilniť už aj fyzickú schránku.

Po krátkej prestávke sme opäť pokračovali v ceste a našim cieľom bol tentoraz nádherný drevený artikulárny kostol v miestnej časti Lazisko v obci Svätý Kríž. Kostol, ktorý patrí medzi najväčšie drevené kostoly v Európe vyrazil dych aj našim školákam. Pôvodne stál v obci Paludza a počas výstavby Liptovskej Mary bol kompletne prenesený a až v tomto období boli na ňom použité kovové klince.

V Liptovskom Mikuláši nás privítal v kostole sv. Mikuláša (najstaršia stavebná pamiatka v Liptove) dekan kostola a oboznámil deti so životom biskupa Mikuláša.

Oproti iným kostolom má tento kostol biele steny bez vnútornej výmalby. Dôvodom je požiar v roku 1883, kedy vyhorel a generálne ho opravili.

Po spoločnej modlitbe sme opäť nasadli a to sme mali pred sebou najväčší unikát, národnú kultúrnu pamiatku kostol v Smrečanoch. Hneď ako som ho uvidela, urobila som si paralelu s kostolom Všetkých svätých v Ludrovej –Kúte. Porovnaním na internete sa moje myšlienky potvrdili, naozaj je v týchto kostoloch veľa styčných bodov. Obec Smrečany, ktorá je od Liptovského Mikuláša vzdialená len 8 km je výnimočná aj pravekým hradiskom na neďalekom vršku Hrádok ale najmä spomínaným gotickým kostolom Obetovania Pána. Základy kostola sú už z roku 1349, jedná sa o jednolodovú stavbu so

štvorcovou svätyňou. Hlavná loď má drevený maľovaný strop, nosné hrady zdobia ornamenty, zachované sú i gotické okná s kružbami či gotické nástenné fresky. Obec bola v minulosti známa ťažbou železa.

Nabití vedomosťami a duševne posilnení sme pokračovali do Okoličného, kde sme navštívili bývalé pôsobisko nášho pána farára – kostol sv. Petra z Alkantar, starý kláštor františkánov a nový kláštor sestier františkánok, ktorý bol postavený v roku 1996. S „patričnou“ protekciou sme sa dostali až do kláštornej kaplnky, kde nás sestra františkánka oboznámila s priebehom dňa v kláštore. Rozprávanie bolo veľmi zaujímavé a pre mnohých doposiaľ veľkou neznámosťou. Dobre padli aj sladkosti, ktorými nás obdarili nakoniec, ale to sme už vyražali na púť ďalej.

Malú prestávku sme si urobili aj nad Liptovským Mikulášom v Háji – Nicovom, kde stojí Pamätník osloboditeľov Liptovského Mikuláša a cintorín s 1396 hrobmi padlých vojakov. Boje o tento kopec údajne trvali až 9 dní a celkovo tu padlo okolo 4500 vojakov.

Naše kroky nakoniec viedli do kostola v Liptovskej Teplej, ale to som sa už musela s objavnou výpravou za „duchovnom“ rozlúčiť, lebo ma čakala trojhodinová lekcija angličtiny s Mgr. Jelou Kehoe. A aj keď som tam bola fyzicky prítomná, moja myseľ často odbiehala a blúdila po liptovských kostoloch. Podľa mňa, sme prežili čarokrásne chvíle, ktoré naplnili najmä naše duchovné potreby a dúfam, že tento výlet ostane v srdciach Vašich detí aspoň dovtedy, kým Váš pán farár nevymyslí zasa niečo nové! ■

Vianočné pozvanie

Katarína Kačalková

V predvianočnom období sa častejšie stretávame s článkami, ktoré nás upozorňujú na to, že Vianoce nie sú o konzumovaní, o riadení, o nákupnom zhone, o varení, pečení a o preháňajúcich sa stoloch. Takéto články nás vyzývajú k tomu, aby sme si uvedomili ich pravý význam a zmysel. Jeden z podobných článkov (od neznámeho autora) sa mi nedávno dostal do rúk. A veru zaujal ma natoľko, že vám ho chcem prerozprávať.

Ako dobre vieš, blížia sa moje narodeniny. Každý rok sa koná oslava na moju počesť a bude to tak aj tento rok. Rozhlas i televízia upozorňujú svet, že sa blížia moje narodeniny. Teší ma, že si aspoň raz do roka

niektorí ľudia na mňa spomenú. Ľudia slávia moje narodeniny už mnoho rokov. Spočiatku chápali a boli vďační za všetko, čo som pre nich urobil. Ale teraz sa mi zdá, že väčšina ľudí už nepozná skutočný dôvod osláv. Aj vlani – slávnostný stôl bol plný delikates, ovocia a rôznych maškrt. Aj výzdoba bola pekná a všetko to dopĺňali nádherne zabalené darčeky. Avšak vieš čo? Bol som oslávenec – ale nebol som pozvaný. Nechali ma von, pred zabuchnutými dverami. A ja som tak veľmi chcel byť s nimi. V posledných rokoch akosi všetci predom mnou zotvárajú dvere. Hoci nepozvaný, predsa som sa rozhodol potichučky vojsť. Postavil som sa do rohu miestnosti a sledoval som prítomných. Jedli, pili, niektorí

spievali a na všetkom sa bavili. A potom, keď sa v miestnosti objavil veľký muž v červenom, s dlhou bielou bradou, všetky deti sa rozbehli k nemu a volali – Santa Claus! – akoby táto oslava bola na jeho počesť. O polnoci sa začali všetci objímať. Tak som aj ja roztvoril svoju náruč, čakajúc, koho by som objal. Nikto ma však neprišiel objať. Ľudia si začali rozdávať darčeky. Ja som sa začal nasmelo obzerať, či tam bude aspoň jeden aj pre mňa. Ako by si sa cítil ty, keby na tvojich narodeninách boli obdarovaní všetci okrem teba – oslávenca? Nechcený a nepochopený som odišiel. Nikto z prítomných si nepripomenul, že pred vyše dvetisíc rokmi som dobrovoľne prišiel na tento svet obetovať sa na kríži, aby som ťa

zachránil. Niečo ti však poviem. Dnes tomu mnohí neveria a nepozývajú ma na svoje honosné „párty“. Ja však budem mať svoju vlastnú, grandióznu oslavu, akú si nikto nevie predstaviť. Ešte stále prebiehajú prípravy. Aj dnes som poslal mnoho pozvánok – jednu z nich aj pre teba. Chcem vedieť, či prídeš, aby som ti rezervoval miesto a aby som mohol napísať tvoje meno zlatými písmenami do veľkej knihy pozvaných. Iba tí zapísaní budú pozvaní na oslavu. Tí, ktorí na moju pozvánku neodpovedia, zostanú von.

Aj tento rok budem na teba čakať na oslave mojich narodenín....trpezlivo a s láskou....

Tvoj priateľ Ježiš.

■

Pred dvadsiatimi a desiatimi rokmi

Ladislav Slanica

Sľúbili sme si lásku, vrať pravdu len, sľúbili sme si vydržať! Tak tomu bolo. Eufórie, predsavzatí a neskutocných vízií a sľubov boli pred dvadsiatimi rokmi plné námestia. Udalosti novembra 1989 boli plné sľubov a nádejí zmeniť všetko to čo bolo zlé, vo viere i nádeji, že to čo vyštrngáme bude lepšie. Skutočnosťou je, že to čo bolo, nebolo dobré, malo veľa chýb a nedostatkov, no mnohí si mysleli, že (o tom sa presvedčame dnes) pre zabezpečenie lepšej budúcnosti a životného blaha stacia vízie, štrnganie kľúčmi a oni sa naplnia bez nášho pričinenia. Kolka navita!

Niet pochybností, že november 1989, hlavne u nás na Slovensku vošiel do dejín. Bol štartom na zmeny, na veľké zmeny v živote celého národa. No vtedy, pred dvadsiatimi rokmi, málokto predpokladal, čo sa z toho vykluje. Zmeny nastali. Žiaľ nie len tie, čo sme chceli a čo sme očakávali. Nastali aj neprijemné zmeny, ktoré sme nechceli a ani nepredpokladali. Trh na Slovensku zaplavili prebytočné tovary západných krajín, banány, mandarínky, predtým nedostatkový tovar, sa stali samozrejmosťou v každom markete. Samozrejmosťou ale nie je kúpna sila. Zaplavil nás lacný tovar západných i juhovýchodných krajín a naše fabriky v textilnom, strojárskom i potravinárskom priemysle skrachovali. Neboli schopné konkurencie. Národ, jeho značná časť prišla o prácu a tým aj o chlieb. No na druhej stra-

ne nám november 1989 priniesol nebyvalú možnosť. Môžeme cestovať voľne takmer do celého sveta, čo voľakedy nebolo. Pravdou je aj, že podstatnej časti národa ani nebolo treba. Dnes sa veľa cestuje do zahraničia hlavne za prácou. Za prácou podradnou i nedôstojnou, o ktorú domáci nemajú záujem, a nie sú ochotní ju vykonávať. Žiaľ u nás nie je ani taká. Pred novembrom každý síce musel pracovať, nebol v tomto zmysle slobodný, lebo ak nepracoval bol príživníkom a bol stíhaný. A tak, dvadsať rokov po nežnej máme možnosť porovnávať. To preto, že to čo bolo predtým, bolo tiež chorľavé, malo veľa chýb a nedostatkov a preto prišiel aj čas, „nežnej „revolúcie“. Rozmýšľajme čo dnes máme zo sľubov slobody, lásky, čo z pravdy, rovnosti, i samotnej spravodlivosti. Revolúcia! Čo to je a prečo to prichádza!? Tam, kde za stôl zasadne vláda, ktorá sa dopracovala k moci len falšnými sľubmi, klamstvom a ilúziami, ktoré sa nemôžu nikdy naplniť, tam je celkom normálne, že čas zapracuje aj v myslení národa tak, ako tomu bolo aj v predchádzajúcich revolúciách. Dejiny potvrdzujú, že sú to zákonitosti, keď si vykorisťovaní a utláčaní povedia, že dosť a tak ako napísal aj básnik Konajú! Radšej nežiť, ako byť otrokom!

Revolúcia však mala aj veľký podiel na tom, že pôvodným vlastníkom boli prinavrátené v rámci reštitúcií nehnuteľnosti, ktoré im boli v predchádzajúcom režime

odobraté bez náhrady. Tak bola Rímskokatolíckej cirkvi u nás vrátená okrem iných aj záhrada v obci a vytvoril sa priestor, aby sme začali uvažovať o stavbe kostola. Pár nadšencov tvorilo výbor ktorému predsedal Bohuš Poprac si v tých časoch tiež dalo sľub. Nie, nesľúbili sme si lásku, sľúbili sme si, že každý z nás zapriahne svoje sily a schopnosti do spoločného úsilia splniť dlh našich otcov a predchodcov, postaviť v Liptovskej Štiavnici kostol! Každý člen výboru i mnohí ďalší pomáhali podľa svojich možností a schopností.. Netreba menovať, lebo by sme niekomu nechtiac ukrivdili. No pri tejto príležitosti, keď sme v Štiavnici slávili také malé jubileum, 10 rokov od vysviacky kostola, patrí sa spomenúť meno už neobehého Luda Omastu.. Všetky zemné práce, výkopy i dovoz materiálu robil bezplatne. Nedá sa zabudnúť na jeden z rozhovorov s ním a bolo ich počas výstavby neúrekom. Spomínam si, lebo nato sa zabudnúť nedá, keď mi hovoril, že zato, čo robí pre kostol nechce nič, že si plní len sľub, ktorý dal otcovi v posledných hodinách života, keď ho prosil, aby stavbe kostola pomáhal ako bude môcť.

Pred desiatimi rokmi sme stavbu dotiahli do situácie, že ju po kolaudácii mohol otec biskup František Tondra 11.11.1999 vysvätiť. Stavba v tom čase nebola pravda bez nedorobkov. Mali sme aj ďalšie plány. Počítali sme s tým, že keď si trošku vydýcheme, to aj po finančnej stránke, nahra-

díme provizórium kupoly strechy podľa pôvodného návrhu projektu. V pláne bolo aj vonkajšie osvetlenie kostola a nie v poslednom rade jeho oplotenie. Ukázalo sa, že do priestoru okolia kostola nemá význam investovať čo len korunu. Vonkajšie osvetlenie, ktoré bolo vybudované do kolaudácie, sa po dvoch rokoch stalo minulosťou. Predpokladali sme, že občania si sakrálnu stavbu budú vážiť, preukazovať jej patričnú úctu a viesť k tomu aj svoje deti. Rýchlo sme z toho vytriezveli. Riešením, ako získať prostriedky na oplotenie mal byť predaj jednej, pre cirkev neprístupnej a nevyužiteľnej parcely, s tým, že získané financie budú použité na oplotenie kostola So žiadosťou o súhlas bol v tomto zmysle informovaný aj biskupský úrad. No nič sa nestalo. Ba stalo sa! Plot ostal víziou a nesplnenou potrebou. Plota niet a korunky? Nevedno! Verme, že boli použité pre dôležitejšie akcie, ako je oplotenie kostola v Lipovskej Štiavnici!! Už je tak: Prišla iná doba, sú tu iní ľudia, iní tribúni, ale aj záujmy pre iné hodnoty, ktoré sa dnes preferujú v spoločnosti na každom kroku. Dokonca aj tam, kde by sme to vôbec neočakávali. Podobne ako pred dvadsiatimi rokmi! Nám, čo sme žili a vyrastali pre iné morálne hodnoty sú tieto aktivity nepochopiteľné a neprijateľné. Môžeme sa len čudovať, prejavovať aj nespokojnosť a riadiť sa tým heslom spred dvadsiatich rokov VYDRŽAŤ!

Práca v zahraničí

Katarína Kačalková

Už niekoľko dlhých mesiacov počúvame okolo seba hovoriť o kríze – finančnej, hospodárskej. O tom, čo všetko nám priniesla, aké boli dôvody jej vzniku, ako zasahuje do nášho každodenného života, ale aj o rôznych prognózach, ako dlho ešte bude trvať a aké sú „zaručené“ recepty na jej prekonanie. Niektorých z nás možno prekvapilo, aký malý a vzájomne previazaný je svet financií, keď (len tak jednoducho povedané) nesplácanie hypoték v Amerike spôsobí krach finančných inštitúcií a firiem v Európe. Nechcem sa na tomto priestore zamýšľať nad krízou ako takou. Faktom však ostáva, že mnohých ľudí zasiahli jej nepríjemné sprievodné javy, či dôsledky. A nemám na mysli len stratu zamestnania. Takmer vo všetkých sektoroch boli zmrazené mzdy, čo obyčajné slovenské rodiny pociťujú na svojich možnostiach, životnej úrovni a celkovej kvalite života. U niektorých táto situácia došla až tak ďaleko, že jedinou možnosťou pre nich ostala práca v zahraničí.

Dnes prácu v iných krajinách vnímame celkom odlišne, ako tomu bolo pred dvadsiatimi rokmi. Mnoho mladých ľudí odchádza do krajín Európskej únie, kde hľadajú svoje uplatnenie – a to najmä tí jazykovo zdatnejší, ale aj tí menej zdatní, s cieľom zdokonaľiť sa a získať nové skúsenosti. U mladých ľudí to dnes vnímame akosi „normálne“. Situácia, v ktorej sa slovenské rodiny nachádzajú, však často krátko núti vycestovať za prácou ľudí v strednom veku alebo starších, ktorí sa v tom „nevedia hýbať“. Mnohí z nich nemajú prístup na internet, nevedia, na koho sa obrátiť, aké inštitúcie navštíviť, čo všetko je potrebné urobiť a zariadiť, aby práca v zahraničí bola legálna. A nejde

pritom o žiadne maličkosti – robiť na pracovnú zmluvu? Robiť na živnosť? Ako a kde budem platiť zdravotné poistenie? Čo sociálne poistenie? Ako to bude s daňovým priznaním? Zarátajú sa mi roky praxe? To je len zopár z mnohých otázok, ktoré sa odrazu vynoria a na ktoré je potrebné hľadať odpovede.

V jednom článku nie je možné zosumarizovať všetky povinnosti a obsiahnuť všetky možnosti, ktoré v praxi môžu nastať. Z tohto dôvodu sa obmedzím len na základné a najnevyhnutnejšie informácie.

Podľa slovenského živnostenského zákona platí, že živnostenské oprávnenie možno vykonávať na celom území Slovenskej republiky. Slovenský živnostenský list akceptujú však aj niektoré krajiny EÚ (názorným príkladom bolo poskytovanie opatrovateľských služieb v Nemecku a v Rakúsku, kde jedna krajina akceptovala slovenský živnostenský list a druhá nie). Častejšie sú ale prípady, keď si v zahraničí živnostník musí vybaviť nové živnostenské oprávnenie. Každý občan členského štátu EÚ má právo začať slobodne podnikáť či prevádzkovať živnosť v inom členskom štáte. Jediným kritériom je splnenie podmienok, ktoré na registráciu jeho odboru platia v cieľovej krajine. Tam k nemu musia pristupovať rovnako ako k „vlastným“ občanom. V prípade, že náš občan chce vykonávať činnosť, na ktorú je v zahraničí potrebné preukázať odbornú spôsobilosť, môže sa obrátiť na Ministerstvo vnútra SR, ktoré mu príslušnú prax potvrdí.

Súčasťou vybavenia živnostenskej registrácie je aj prihlásenie sa do systému sociálneho zabezpečenia danej krajiny. K tomu, aby bola zabezpečená medzinárodná

spolupráca v tejto oblasti, sa v rámci EÚ používajú tzv. E-formuláre. Najlepšie je vyžiadať si ich priamo od Sociálnej poisťovne. Tie je potom potrebné predložiť v inštitúcii príslušnej podľa miesta bydliska alebo prechodného pobytu. Medzinárodná spolupráca v oblasti sociálneho zabezpečenia je veľmi dôležitá. Prijaté koordinačné nariadenia majú všeobecnú právnu pôsobnosť a priamo sa uplatňujú vo všetkých členských štátoch. Tento mechanizmus ľuďom umožňuje pracovať a sťahovať sa z jedného štátu do druhého bez toho, aby boli nepriaznivo ovplyvnené ich práva na sociálne zabezpečenie. Cieľom je predísť situácii, aby akákoľvek migrujúca osoba bola poistená systémami sociálneho zabezpečenia súčasne v dvoch alebo viacerých členských štátoch alebo aby nebola poistená v žiadnom členskom štáte.

Pri poskytovaní potrebnej zdravotnej starostlivosti je samozrejme, že na túto máte nárok vy aj členovia vašej rodiny. Pred vycestovaním je však nutné navštíviť vašu zdravotnú poisťovňu, ktorá vám vydaná potvrdený predpísaný E-formulár (tieto sa líšia podľa konkrétnej situácie: pr.: ak bývate v inom členskom štáte a pravidelne, aspoň jedenkrát do týždňa sa vraciate domov; alebo pracujete v inom členskom štáte, naďalej bývate na Slovensku, avšak do SR sa pravidelne nevraciate atď.). Preto je v zdravotnej poisťovni potrebné konkrétne popísať vašu vlastnú situáciu. Pre uľahčenie poskytovania potrebnej zdravotnej starostlivosti je dobré mať Európsky preukaz zdravotného poistenia, ktorý potvrdzuje, že patríte do systému zdravotného poistenia v nejakom členskom štáte a zároveň vám umožní dostať okamžitú zdravotnú starostlivosť v krajine, v ktorej sa dočasne zdržiava-

te. Ak vám takáto zdravotná starostlivosť v členskom štáte bola poskytnutá, vynaložené náklady vyfakturuje jej poskytovateľ prostredníctvom styčných orgánov obidvoch krajín. Môže sa však stať, že pri ambulantnom ošetrovaní budú od vás požadovať aj platbu v hotovosti. Ide o tzv. spoluúčasť, ktorú platia aj „domáci“ občania. V takomto prípade je potrebné vyžiadať si doklad o zaplatení a taktiež záznam o ošetrovaní s rozpisom poskytnutých výkonov, aby ste po návrate na Slovensko mohli požiadať svoju zdravotnú poisťovňu o refundáciu platby v hotovosti.

Pre stručné zhrnutie možno povedať, že najdôležitejšími inštitúciami, s ktorými v prípade práce v zahraničí musíte spolupracovať, sú Sociálna poisťovňa, vaša konkrétna zdravotná poisťovňa a taktiež daňový úrad. Je veľmi vhodné, ak voči týmto inštitúciami máte vysporiadané všetky svoje záväzky. Je nesmierne dôležité overiť si pracovné podmienky, ubezpečiť sa, že ste dokonale všetkému porozumeli – o aký druh práce ide, aké budú vaše pracovné povinnosti, kde bude miesto výkonu práce a podobne. Predídete tak mnohým nepríjemnostiam a sklamaniam. V tejto oblasti zlyhalo už mnoho „overených“ kamarátov, ktorí vám situáciu opíšu doručova a skutočnosť je úplne iná.

Pred vycestovaním za prácou do zahraničia je potrebné uvedomiť si, že kontaktu s mnohými úradmi sa jednoducho nevyhnete. Oblasť sociálneho zabezpečenia a zdravotnej starostlivosti je veľmi široká a cieľom vyplňania rôznych formulárov je v podstate vaša ochrana – aby ste mohli preukázať svoje oprávnené nároky a dostať tak všetky potrebné dávky, ktoré vám z platnej legislatívy vyplývajú.

Tajnička

Tajničku pre vás pripravuje

Dušan Šulík

POMŔCKY DENEB, SEVEN, UKERT	PEVNINA OBKLOPE- NÁ MOROM	I. ĚASÁ . TAJNIĚKY	VĀHA OBALU	ŠPANIEL- SKA EX- KRĀĀOVNĀ	PREDLOŽ- KA	ILOKAN, KRĪP	ZLOMOK, po ěsky	DEDINA (nĀrĀ.)	NADŠENIE, ZĀPAL	OBYTNĀ BUDOVA	OZNAĚE- NIE LIETA- DIEL SYRIE	OKATĚ ŽENY	VYKURO- VACIE ZARIĀDE- NIA	OBYVATEĀ FILIPIN	II. ĚASĀ TAJNIĚKY	ŠTVORĚEK kartograf.
ŠPORTOVĚ NĀENIE						VYZVE- DANIA						OPŔJME ALKOHO- LŔM				
DOM.MENO STANISLA- VA						OVĀLNÝ VĚBEŽŔK KLESOL PĀDOM						DRUH KŔBERCA ŔSTROV V INDONĚZII				
DOM.MENO TERĚZIE					POPRE- LAMIJ FIGLIAR HUNCŔT						BUCHOL (hovor.) NOĚNÝ MOTĀYĀ					ZAĚNI
ROZHLSO- VĀ SPO- LOENOST CHILE				KŔZELNIK KMECOV PATRIACI VOLOVI						FIGURĪNA, PANĀK OZDOBA JELECA						
RIEKA PRI ORSKU			VNIMAL ZRĀKOM UMELÝ ĚLOVEK						ROLA OXID ANTIMŔNU				DOM.MENO ADELY 1999 RĪMSKY			
VYROBENÝ TOVAR							AZDA, HĀDAM RAMENO					INÝM SPŔ- SOBOM RUSKÝ SŔHLAS				
ĔMENOVAL POZÝVAL ŽENSKĚ MENO						SKUPEN- STVO VODY VEDŔCA MYŠLIENKA					DECI- METER FEUDĀLNE DIEĀNE			VYSOKĚ NĀPĀTIE PODNIKOVĀ RĀDA		
NEEXI- STOVAL					VLASTNILO ŔNŔSCA HELENY					HEKTĀR SILIL			PREDLOŽ- KA ARGŔN			
PATRIACI ĪEOVI					III. ĚASĀ TAJNIĚKY SELĚN								DRUH PĀPAGĀJA LIET.SPŔL. DĀNSKA			SICĪLSKA SOPKA
RUSKÝ ZĀPOR				ĚERT ĚESKĀ REPUBLIKA					ŔNAVA SARMAT SKÝ JAZDEC					POST SKRIPTUM HROBĀA, poĚohosp.		
MPZ ARMĚNSKA			SĀTAN ARZĚN				NĀKLADNĚ AUTĀ UMELECKÝ TANEC						APTĪĚN SMER VĚVOJA			
POHREBNĀ HOSTINA HUĔOBNĀ SKLADBA				IV. ĚASĀ TAJNIĚKY PRACUJ S PLUĔOM									ĀZĪJSKÝ ŠTĀT DESAĀ, po ěsky			
OBYVATEĀ SASKA				SYMETRĀ- LA MILI- AMPĚR			KRONIKA KVĀSE- NIE						RUMUNSKĀ PIESEK PATRIACI DĀNOVI			
PRĪSKLOV- KA ĚASU			MINULĚHO ROKU POĀSKĚ MESTO			ĚĀSKÝ KLINĚC KRŔTENIE				HVIEZDA V SŔ. LABUĀ ĚĀSKĀ VOZA						OPĀĚNE
MĀLĀ IDA				ĚĀSKĀ RASTLINY AERŔN, po ěsky						KŔĚERAVÝ SILON DRĀVÝ VTĀK						
DECHT				MONGOLSKY PĀSTIER PRĪBEHY					ZNELKA NĀDOBA PODOBĀ KRĚĀHU					CITOSLOV. SMIECHU ĀZĪJSKÝ ŠTĀT		
MENO MOZARTA								KOLŔTANIE 1499 rĪmsky					DOM.MENO IVĀNA KRYĔĀ, po ěsky			
KRĀTER NA MESIACI OSMIUM						MRKVA, po ěsky NA TOMTO MIESTE							TEĚENIE MĀTERĀĪLU AMERICIUM			
CITOSLOV- CE						SĀZKOVĀ KANCELĀ- RIA						MENO ZLATICE				
SEDEM, po anglicky						OZNĀMILO ŔRADOM							ĀZĪJSKĀ ŔPICA			

Riešenia z čísla 3/2009:

Tajnička: Mám už osemdesiat rokov, verím, že vás stále bavím. Vaše To i To.

Výhercovia tajničky: Do redakcie prišlo 8 riešení, z toho 6 správnych. 3,50 € Sk ziskava: Štefan Chamaj ml. - Liptovská Štiavnica, Ľubomír Guráň - Liptovská Štiavnica. Menovaní nech sa pre výhru prihlásia na Obecnom úrade.

Riešenie tajničky odovzdávajú v kancelárii obecného úradu. Dvoh vylosovaných riešiteľov odmeníme sumou 3,50 €.

ŠTIAVNICKÉ TO I TO

vydáva obec Liptovská Štiavnica maximálne 6 krát do roka. Povolené OŔ Ružomberok pod regist. č. OŔ 1/1999, evidované na MK SR pod evid. č. EV 3111/09.

ŠĚfredaktor a DTP: RNDr. Dušan DĪrer. Redakčná rada: Mgr. RenĀta CagalincovĀ, Mgr. Jana

DŔukovĀ, Edita HaluzovĀ, Mgr. KĀtarĪna KaĉalkovĀ, Dušan Lauko, Mgr. KĀtarĪna PastuchovĀ, Ľadislav Slanica, Mgr. Zuzana StrakovĀ, Michaela UhrinovĀ. Neprešlo gramatickou Ŕpravou. Akěkoľvek rozmnoŔovanie textu, fotografiĀ, grafiky vrĀtane Ŕdajov v elektronickej podobe len s predchĀdzajŔcim písomnŔm sŔhlasom vydavateĀ. Redakcia si vyhradzuje prĀvo na Ŕpravu a uverejnenie ĉlĀnkov.

Adresa: ObecnŔ Ŕrad Liptovská Štiavnica, StarĀ ulica 39/63. Internet: <http://toito.liptovskastiavnica.sk>